

Betreft: Oproep voor een menswaardig en rechtvaardig migratiebeleid in uw verkiezingsprogramma 2025

Beste programmacommissie,

De maatschappelijke verontwaardiging na instemming met strafbaarstelling van illegaliteit laat één ding zien: de schrik zit er goed in. Het strafbaar stellen van mensen zonder verblijfsvergunning én van hulp aan hen, overschrijdt een grens van medemenselijkheid.

Meer dan 80 organisaties – van hulpverleners tot vakbonden, onderwijsorganisaties en kerkgemeenschappen – schaarden zich achter onze oproep tegen deze wet. Tevergeefs. Maar bij partijen met een doorslaggevende stem is de twijfel gezaaid: was dit wel de juiste keuze?

Het is tijd om stil te staan bij een groep mensen die al te lang buiten beeld blijft: mensen zonder verblijfsvergunning. Zij zijn hier vaak al jarenlang – kinderen, jongeren, werkenden – en dragen zij bij aan onze samenleving. Als hulpverleners blijven wij trouw aan onze kernwaarden: hulp bieden aan iedereen die dat nodig heeft, ongeacht welke documenten iemand bezit. En wij blijven strijden voor hun rechten en waardigheid.

Naast hulpverlening pleiten we voor structurele verandering. De ruimte voor menselijkheid en bescherming staat onder druk. Maar juist een samenleving die niemand uitsluit, is een samenleving die werkt.

Met de komende Tweede Kamerverkiezingen in het vooruitzicht is dit hét moment voor politieke partijen om koers te kiezen. Strafbarestelling biedt geen uitweg – maar perspectief wel. Wij vragen politieke partijen te kiezen voor een migratiebeleid dat wél werkt, een beleid dat rechtvaardig, uitvoerbaar en menselijk is. Kies voor een migratiebeleid waarin mensenrechten en medemenselijkheid leidend zijn.

5 speerpunten voor de verkiezingsprogramma's van 2025:

1. Een menselijk, rechtvaardig en uitvoerbaar migratiebeleid

De wetten die nu voorliggen in de Eerste Kamer creëren geen oplossingen voor de uitdagingen rond asiel en migratie, maar juist nieuwe problemen. Maatregelen zoals het tweestatusstelsel, het vergemakkelijken van ongewenst verklaringen en het strafbaar stellen van hulp aan ongedocumenteerden maken het beleid niet uitvoerbaarder, maar juist chaotischer. De afschaffing van verblijfsvergunningen voor onbepaalde tijd leidt tot permanente onzekerheid, extra procedures en verdere juridisering. Deze maatregelen vergroten rechtsonzekerheid, zetten hulpverleners onder druk en duwen mensen verder de marge in, terwijl de handhaving praktisch onuitvoerbaar is. Verschillende instanties hebben zich hier reeds kritisch over uitgelaten zoals [de politie](#), [de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(IGJ\)](#), [de Inspectie van het Onderwijs \(IvO\)](#), [de Inspectie Justitie en Veiligheid \(Inspectie JenV\)](#) en [de VNG](#).

Kies voor migratiebeleid dat werkt. Beleid dat mensenrechten respecteert, praktisch uitvoerbaar is en voorkomt dat mensen langdurig tussen wal en schip vallen. Stop met voorstellen die uitsluiting, criminalisering en rechtsonzekerheid vergroten.

Wij vragen:

- 1 Schrap het tweestatusstelsel en handhaaf één duidelijke route naar duurzame bescherming:** Dit biedt vluchtelingen meer zekerheid en duidelijkheid en vermindert het aantal onnodige procedures. Zo blijft de asielprocedure werkbaar en betrouwbaar – voor mensen én uitvoeringsinstanties;
- 2 Schrap het voorstel tot strafbaarstelling van illegaliteit:** Strafbaarstelling vergroot angst, drijft mensen verder de schaduw in en bemoeilijkt toegang tot hulp, zorg en bescherming. Dat maakt mensen kwetsbaarder voor uitbuiting, belemmert integratie en schaadt sociale cohesie. Ook politie en gemeenten waarschuwen dat het voorstel niet te handhaven is en afleidt van echte prioriteiten;
- 3 Investeer in structurele uitvoering in plaats van ad hoc-symbolwetgeving:** Hierdoor ontstaat rust, voorspelbaarheid en ruimte voor duurzame oplossingen – voor migranten, professionals én politiek.

2. Geef gewortelde kinderen perspectief

In Nederland groeien steeds meer kinderen en jongeren op zonder verblijfsvergunning. Ze zijn hier geboren of op jonge leeftijd gekomen, spreken de taal, gaan naar school en maken deel uit van onze samenleving. Maar in plaats van dat we hen perspectief geven, sluiten we hen uit. Zodra ze 18 worden, mogen ze geen nieuwe opleiding starten. Veel jongeren verdwijnen daardoor van de radar.

We dwingen jongeren met potentie en talent willens en wetens tot een leven zonder verblijfspapieren. Dat is mensonterend én maatschappelijk onverstandig. Want deze jongeren zijn niet tijdelijk hier: ze zijn hier thuis.

Wij vragen:

- 1 Geef gewortelde kinderen en jongeren toekomstperspectief:** Geef jongeren vanaf 16 jaar toegang tot werk en biedt hen gelijkwaardig (vervolg-)onderwijs, ook na hun achttiende;
- 2 Bied een reële verblijfsregeling voor wie aantoonbaar langdurig in Nederland is opgegroeid:** Met zo'n regeling kunnen zij hun talenten inzetten en uitgroeien tot volwaardige deelnemers aan de samenleving. Dit draagt bij aan sociale samenhang en economische participatie.

3. Benut het arbeidspotentieel dat zich al in Nederland bevindt

Het personeelstekort op de Nederlandse arbeidsmarkt is onverminderd groot, met name in sectoren als de zorg, de techniek en de logistiek. Toch mogen ongedocumenteerde mensen niet werken, ook al wonen zij vaak al jaren in Nederland, spreken ze de taal, kennen ze de cultuur en willen ze bovenal graag aan het werk. Werk biedt perspectief, voorkomt uitsluiting

en maakt mensen zelfredzaam. Als we mensen buiten de arbeidsmarkt houden, verspillen we talent en versterken we juist de problemen die we willen oplossen. Het buitenland laat zien dat het kan. Landen als Spanje, Italië en Duitsland hebben manieren gevonden om ongedocumenteerden wél te laten werken – tijdelijk, sectorgericht of via legalisering.

Wij vragen:

- 1 Introduceer een sectorale arbeidsregularisatie voor mensen zonder verblijfsvergunning** die al langere tijd in Nederland wonen, zoals ook in Spanje gebeurt. Koppel dit aan personeelstekorten in sectoren als zorg, techniek en logistiek. Dit vergroot de arbeidsparticipatie én is economisch verstandig beleid;
- 2 Bied de mogelijkheid werkvisa aan te vragen voor in Nederland verblijvende ongedocumenteerden** die voldoen aan criteria zoals taalvaardigheid en werkervaring. Dit voorkomt uitbuiting in de informele sector en versterkt de integratie.

4. Stel de opvang en begeleiding van zieke ongedocumenteerden veilig

Mensen zonder verblijfsvergunning hebben vaak geen toegang tot basisvoorzieningen zoals onderdak, inkomen, voeding en medische zorg. Dit leidt tot een vicieuze cirkel: zonder verblijfspapieren geen opvang, zonder opvang geen passende zorg en zonder zorg geen toekomstperspectief. Vooral voor zieke ongedocumenteerden is stabiliteit essentieel om noodzakelijke medische behandeling te ontvangen en hun psychische gezondheid te verbeteren. Zonder adequate opvang en begeleiding verergeren hun kwetsbare situaties, wat ook risico's met zich meebrengt voor de samenleving, zoals geweldsincidenten op straat.

Wij vragen:

- 1 Structurele opvang-en begeleidingscapaciteit voor ongedocumenteerden met ernstige psychiatrische problemen**, zodat zij niet op straat verblijven, maar tijdige zorg en perspectief krijgen. Het resultaat is minder (gewelds)incidenten, beheersbare kosten en verlichting van druk op noodvoorzieningen en ziekenhuizen;
- 2 Investeer in een gesloten zorgketen voor ongedocumenteerden**, zodat mensen met complexe problematiek niet uit beeld raken of terugvallen, maar gericht kunnen werken aan stabiliteit en oplossingen. Dit draagt bij aan een veiligere samenleving, minder politie-inzet en een duurzame oplossing voor individuele cliënten.

5. Weeg persoonlijke omstandigheden mee in migratiebeleid

Het huidige migratiebeleid ontbeert oog voor het individu. Uniforme regels, efficiencydoelen en politieke druk laten nauwelijks ruimte voor rechtvaardige, individuele beoordeling. In de praktijk betekent dit dat persoonlijke omstandigheden zelden echt meewegen, ook niet in schrijnende situaties. Zelfs uitvoeringsorganisaties als [de IND](#) geven aan dat ze onvoldoende ruimte krijgen om zorgvuldige, menselijke afwegingen te maken. Het systeem is onvoldoende ingericht op maatwerk.

Lokale aanpak in steden is effectief en vraagt om navolging

De lokale aanpak in steden als Amsterdam, Eindhoven, Groningen en Utrecht blijkt effectief. Tijdelijke opvang is hier gekoppeld aan professionele begeleiding. Deze aanpak voorkomt dakloosheid, biedt rust en levert zicht op duurzame oplossingen. Deze aanpak verdient landelijke borging en structurele financiering.

Creëer ruimte voor maatwerk en een geloofwaardig beleid. Een geloofwaardig migratiebeleid maakt individuele afwegingen mogelijk. Europees recht biedt daar expliciet ruimte voor.

Wij vragen:

- 1 Maak maatwerk in schrijnende situaties mogelijk**, onder meer via de discretionaire bevoegdheid van bewindspersonen buiten enkel de eerste verblijfsprocedure en [richt een onafhankelijke Commissie Menselijke Maat en Maatschappelijk Belang op](#);
- 2 Hanteer criteria die recht doen aan duurzame maatschappelijke verankering**, zoals langdurig verblijf, school, werk of vrijwilligerswerk;
- 3 Verleen erkend staatlozen verblijfsrecht**
- 4 Zorgvoorstructurele financiering van lokale opvang en begeleiding**, gebaseerd op [bewezen effectieve methodes](#).

Grijp de verkiezingen aan om de situatie van ongedocumenteerden menswaardig te regelen

We staan op een kantelpunt. Nu de Tweede Kamer-verkiezingen in aantocht zijn, is hét moment aangebroken om de situatie van ongedocumenteerden rechtvaardig, menswaardig en structureel te regelen, met oog voor ieders persoonlijke situatie.

Wij roepen politieke partijen daarom dringend op om in hun verkiezingsprogramma's expliciet ruimte voor te maken voor de situatie van ongedocumenteerden. Een menswaardige en pragmatische aanpak biedt perspectief, doet recht aan individuele omstandigheden, versterkt een veerkrachtige samenleving én draagt bij aan het oplossen van andere urgente maatschappelijke vraagstukken, zoals personeelstekorten, dakloosheid, sociale uitsluiting en het afnemende vertrouwen in een humaan en rechtvaardig overheidsbeleid.

Zet de menselijke maat centraal en kies voor bestuurlijke moed en morele helderheid. Maak keuzes die staan voor participatie in plaats van uitsluiting, en voor werk, onderwijs en opvang als sleutel tot duurzame integratie en sociale cohesie.

Deze brief is opgesteld door ASKV en ondertekend door:

Heeft u naar aanleiding van deze brief vragen of behoefte aan opheldering? U kunt contact opnemen met Petra Schultz van het ASKV via petraschultz@askv.nl of bellen via 06 22605845